

LA BONA FEINA DELS PALIC EN ORRIS

Montserrat Nadal,
coordinador de la revista Pissarra

Tal com podem llegir a la normativa que va publicar la Conselleria d'Educació i Cultura, el Pla d'acolliment lingüístic i cultural (PALIC) és el conjunt d'actuacions que un centre educatiu posa en marxa per facilitar l'adaptació de tot alumnat que s'incorpora de nou al centre. Els seus objectius són:

Assumir, com a centre, els canvis que comporta la interacció cultural amb alumnes procedents d'altres països.

Aconseguir que el nou alumnat compregui el funcionament del centre i s'adapti en relació amb els companys i professors.

Reconèixer la identitat i la història educativa, social i familiar que duu implícit l'alumnat nouvingut ja que són el punt de partida per aplicar les estratègies d'ensenyament adequades.

Potenciar un sentiment de pertinença a una nova comunitat, com a pas important per aconseguir un progrés educatiu de tot l'alumnat i una societat que practiqui els valors de la convivència.

Amb la posada en marxa del Decret de Tractament Integrat de Llengües, aquests programes es deixaran de fer en els instituts de les Illes Balears. Per tal de conèixer en què consisteixen però, sobretot, per posar de manifest la seva bona feina a l'hora de facilitar la integració dels nouvinguts, us oferim l'experiència del PALIC d'un institut de Mallorca.

alumne nouvingut que s'hagi incorporat al programa, un fet que era habitual al llarg del calendari escolar.

El PALIC és un programa pensat per a alumnes nouvinguts d'una durada de dos anys. L'àrea que es treballa al grup de PALIC amb més dedicació, com no podia ser d'una altra manera, és la de la llengua catalana, sobretot durant el primer curs. És quan es comença a fer feina en l'aprenentatge de la llengua, on s'ha de començar de zero, i s'inicia l'alumne en la lectoescriptura d'una llengua que desconeix per complet, en l'estudi del vocabulari més essencial. S'ha pogut donar el cas d'haver incorporat alumnes de 12 i de 13 anys que mai no havien estat escolaritzats, amb tots els desavantatges que aquest fet comporta.

N'Antònia ens comenta que el material que es fa servir ha estat elaborat pel Servei d'Ensenyament del català i que, abans, quan no hi havia un deute tan gran

en els centres, cada departament feia la seva aportació per a la seva adquisició. Ara s'han de conformar amb els minso recursos de què disposa l'institut. Ens explica que ha pogut trobar molt de material a internet, i que també li són d'un gran ajut les seves companyes de departament, les mestres d'atenció a la diversitat, a l'hora de trobar les activitats que més s'adaptin al ritme d'aprenentatge dels seus alumnes.

De les 9 hores setmanals de què disposa aquest curs, n'Antònia en dedica una a fer una mena de "tutoria" amb els seus alumnes de PALIC, tot i que ells tenen com a referència el curs i grup que per edat els pertoca. Però aquesta és una hora que hom podria anomenar de "reforç" de la tutoria que cada un d'ells fa amb el seu grup, i d'aclariment de moltes de les qüestions que els tutors i tutores hi han tractat. Al llarg de la resta d'hores, sobretot en el segon curs del PALIC, es veuen continguts de les àrees de català, de matemàtiques i de coneixement del medi natural i social.

AL'IES Can Peu Blanc de sa Pobla hi ha dos grups de PALIC; un per a alumnes de llengües no romàniques, i un altre per a alumnes de llengües romàniques. N'Antònia Maura és la professora del grup de llengües no romàniques, i pertany al departament d'Orientació de l'institut.

El primer que ens comenta és que aquest grup té assignades més hores que el dels alumnes de llengües romàniques, com podem suposar. El que passa, però, és que, amb les retallades que la Conselleria d'Educació aplica, cada curs es disposa de menys hores: en un any han passat de 18 hores setmanals a 9. Una reducció horària, a parer de la professora, que suposa una minva molt greu en la qualitat de l'ensenyament que reben aquest alumnes. En el grup d'enguany, hi ha alumnes de primer i de tercer de secundària, tots d'origen magribí. Com a dada a

considerar, ens comenta que, al llarg de tot el curs, no hi ha hagut cap

A segon, un cop s'han assolit les nocions bàsiques del català i s'han iniciat en la lectoescriptura, es comença a fer ampliació del vocabulari bàsic, la formació de paraules, i es coneixen les estructures bàsiques oracionals. Amb les matemàtiques, es repassen les operacions bàsiques referents al càlcul. Pel que fa a l'àrea de medi, com que la majoria només coneix sa Poble i el seu lloc d'origen, s'ensenyen els coneixements bàsics de geografia de les Illes Balears, de l'Estat espanyol i d'Europa. A l'àmbit de coneixement del medi de ciències naturals, aprenen els conceptes bàsics de les estacions, o dels principals elements de la descripció del temps atmosfèric i del temps cronològic.

Quan hem preguntat a la professora si hi havia qualque tipus de dificultat a l'hora de poder facilitar la integració d'aquests alumnes amb la resta dels seus companys, ens ha comentat que de vegades les diferències culturals, sobretot quan es tracta d'al·lots, han suposat un obstacle per a la realització d'algunes activitats. Per exemple, una excursió a la Serra de Tramuntana, que estava inclosa dins una de les àrees de coneixement de l'entorn físic de la nostra illa, va topar amb la negativa de moltes de les nostres alumnes, que no tenien el permís patern per a fer aquesta sortida amb el seu grup. I quan el cost econòmic ha estat un impediment a l'hora de participar-hi, s'ha

potgut comptar amb l'ajut del departament de serveis socials de l'Ajuntament de sa Poble. L'aportació que més ha valorat n'Antònia Maura de la seva experiència com a mestra d'aquest programa ha estat la satisfacció personal de veure com els seus alumnes han après a desfer-se'n en l'aprenentatge d'una llengua i el coneixement d'un entorn social i cultural que els era totalment nou. Sovint, però, ha estat difícil trobar la conjunció entre allò que voldria fer amb ells i el que els alumnes realment poden aprendre; en aquest cas, la millor solució, segons ens comenta, és posar-se en el seu lloc. Com a aspecte negatiu, en destaca l'elevat masclisme de la seva cultura, o les dificultats que s'ha trobat pel simple fet de ser una dona. Com a dada molt positiva, haver estat una referència per a ells, sobretot en els primers moments de la seva arribada a un entorn totalment desconegut, i la confiança que s'arriba a establir entre un grup d'alumnes tan poc nombrosos i una mestra que passa tantes hores amb ells a la setmana.

Na Xesca Cantalops és la professora del grup de PALIC dels alumnes de llengües romàniques. Enguany només disposen de 3 hores a la setmana per al seu programa, quan fa una sèrie d'anys en tenien entre 8 i 12 setmanals. Aquesta reducció horària que pateix el programa suposa un problema molt gran, i dificulta de bon de veres la incorporació

dels al·lots als seus grups de referència, en el curs escolar que per edat els pertoca.

En aquest grup de PALIC s'hi incorporen tots els alumnes que tenen com a pròpia una llengua romànica, així com també tots els al·lots magribins que han estat escolaritzats en francès. També en formen part alumnes del Senegal, ja que la seva llengua d'aprenentatge també ha estat el francès. Aprenen les nocions bàsiques de la llengua catalana, en un nivell molt primerenc: com fer una presentació, els noms de les professions, alguns hàbits elementals de la vida quotidiana, l'entorn de la família, les parts del dia, i altres conceptes agrupats per nuclis temàtics. Na Xesca ens comenta que, després de tants anys de fer PALIC, disposa d'un bon nombre de material que ella mateixa ha anat elaborant i que li facilita molt la seva feina, com fitxers d'identificació, cartolines, fitxes, etc.

Quan fa balanç del que ha suposat la seva tasca, ens comenta que n'està molt satisfeta i que ha estat una experiència altament positiva. Sobretot pel fet d'haver pogut ajudar aquells alumnes que tenien interès a aprendre, d'haver-los pogut facilitar la seva integració en un entorn social, escolar i cultural molt distint del que tenien als seus països d'origen; d'haver pogut fer que se sentissin com uns poblers més. Per exemple, ens comenta que,

el mes de setembre, havia arribat un alumne romanès, s'havia incorporat al PALIC, i al mes de juny havia pogut acabar el curs amb la graduació en ensenyament secundari.

Quan li demanam quin és el grup d'alumnes que obté més bons resultats del programa i que apren amb més rapidesa, ens contesta que com més jove s'incorpora un al·lot al PALIC, més garanties d'èxit hi ha. I que és una cosa curiosa com aprenen d'aviat els alumnes provinents dels països de l'est d'Europa. Na Xesca ho atribueix a la necessitat que tenen d'aprendre l'idioma, al seu afany de competitivitat, al seu elevat grau de motivació, a les seves ganes de superar-se a través de l'estudi i a una enorme capacitat de treball.

L'actitud que els seus alumnes mostren envers la llengua catalana és d'una total normalitat, i mai no ha aparegut cap tipus de problema en aquesta qüestió. El que si ens comenta és que els alumnes, sense haver-lo estudiat a les aules, saben castellà, l'aprenen en el seu entorn social més immediat, a causa de la forta presència al carrer i als mitjans de comunicació. Davant aquest fet, el que és més necessari que mai és refermar la presència majoritària del català a l'escola, amb autèntics programes d'immersió lingüística, si es vol compensar la gran presència del castellà en tots els altres àmbits d'ús social. La implantació del Decret de Tractament Integrat de Llengües tirarà per terra totes aquestes possibilitats que la immersió lingüística contemplava.

Preguntada sobre els beneficis d'aquest programa, ens comenta que són moltíssims, i que la possibilitat de fer feina en petit grup millora el seu rendiment, fa que se sentin més còmodes i més segurs. I que el fet d'anar a escola possibilita a aquests alumnes novinguts el coneixement d'un entorn cultural que els és del tot aliè. En definitiva, la institució escolar és, per a la majoria d'ells, l'únic mitjà de coneixement de l'idioma, d'aprenentatge i d'integració.

Queda clara l'efectivitat i l'eficàcia del PALIC. També queda meridianament comprovat que el Govern actual de les Illes Balears no està interessat en què augmenti la qualitat de l'educació que ofereix l'escola, perquè primer redueix les hores de dedicació d'una manera vergonyant del Pla d'Acollida i, finalment, el vol suprimir. És un altre fet que corrobora la seva decisió d'atacar i d'eliminar la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears.